

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Ewa Pietraszewska

Sędziowie: SO Krzysztof Nowaczyński /spr./

SR del. do SO Joanna Dąbrowska - Żegalska

Protokolant: st. sekr. sąd. Danuta Gołębiowska

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2013 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa J. S.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w I.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Iławie

z dnia 13 marca 2013 r., sygn. akt I C 782/12

1. oddała apelację;

2. zasądza od S. P. – Sądu Rejonowego w I. na rzecz adwokata J. G. z Kancelarii Adwokackiej w I. kwotę 73,80 zł (siedemdziesiąt trzy złote osiemdziesiąt groszy) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Sygn. akt I Ca 110/13

UZASADNIENIE

Powód J. S. wniósł o zasądzenie od pozwanego S. P. – Zakładu Karnego w I. kwoty 74.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych podczas pobytu w pozwanym zakładzie. Uzasadniał, że pozwany nie zappełnił mu wymaganych warunków bytowych. Wskazał na przeludnienie w celi, brak należytego oświetlenia, brak odpowiedniej wentylacji, brak instalacji do ciepłej wody, nienależyte oddzielenie kącika sanitarnego, ograniczony dostęp do prasy, zniszczone cele, ograniczony dostęp do telefonu, brak pralni i suszarni, zbyt małą ilość środków czystości i higieny osobistej, przerwy w dostawie prądu, ograniczoną ilość spacerów, brak systemu probacji, umieszczenie w celi z osobami palącymi, brak pracy. Zgłosił też zastrzeżenia do oznakowania pieczywa.

Pozwany S. P. – Zakład Karny w I. wniósł o oddalenie powództwa. Zarzucił, że przytoczone przez powoda okoliczności bądź nigdy nie miały miejsca, bądź mieszczą się w granicach prawem przewidzianych, a jedynie powód odczytuje je w skrajnie obiektywny sposób. Pozwany wskazał na okresy pobytów powoda w poszczególnych celach. Określił też warunki pobytu powoda w celach. Wskazał na podstawy prawne działania pozwanego w zakresie limitowania kąpiele,

wydawania środków higienicznych, oznakowania pieczywa, przerw w dostawach prądu, dostępu osadzonych do prasy oraz dostępu do pracy. Pozwany podniósł też zarzut przedawnienia roszczenia powoda obejmującego okres trzech lat wstecz przed wniesieniem pozwu.

Wyrokiem z dnia 13 marca 2013 r. Sąd Rejonowy w I. oddalił powództwo i zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w I. na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. J. G. kwotę 120 zł powiększoną o podatek Vat tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu. Nadto odstąpiono od obciążania powoda kosztami procesu. Rozstrzygnięcie było wynikiem następujących ustaleń i wynikających z nich wniosków:

Powód był osadzony w Zakładzie Karnym w I. w okresach od 15 marca 2005 r. do 30 września 2005 r., od 4 kwietnia 2006 r. do 11 kwietnia 2006 r., od 11 lipca 2006 r. do 1 marca 2007 r., od 9 stycznia 2008 r. do 3 lipca 2008 r., od 8 kwietnia 2009 r. do 7 kwietnia 2010 r., przy czym w tym ostatnim okresie przebywał w pawilonie A, oddziale III, celi nr 3. Następnie powód, w okresie od 9 kwietnia 2010 r. do 23 kwietnia 2010 r., przebywał w pawilonie, oddział XII, cela nr 7. Dalej powód przebywał w okresie od 23 kwietnia 2010 r. do 16 czerwca 2011 r. w celi nr 3 na oddziale III pawilonu A. W dniu 16 czerwca 2011 r. powód został zwolniony z Zakładu Karnego w I..

Pozwany nie dysponuje system rozmieszczenia powoda w celach za okres sprzed września 2008 r. W okresie przypadającym od 8 kwietnia 2009 r. powód przebywał w przeludnionych celach w następujących okresach przy czym we wszystkich w celi A-3/3 : od 16 kwietnia 2009 r. do 21 kwietnia 2009 r., od 28 kwietnia 2009 r. do 12 maja 2009 r., od 14 maja 2009 r. do 24 czerwca 2009 r., od 26 czerwca 2009 r. do 2 lipca 2009 r., od 21 lipca 2009 r. do 6 sierpnia 2009 r., od 7 sierpnia 2009 r. do 3 września 2009 r. i od 25 września 2009 r. do 2 października 2009 r. W tych okresach przeludnienia powód przebywał w sumie w sześć osób w celi przeznaczonej dla pięciu osób o powierzchni 17,11m². W ewidencjonowanym okresie pobytu powód odbywał karę pozbawienia wolności w celi nr 3 oddziału III i celi nr 7 oddziału XII. Stan techniczny obu cel jest bardzo dobry. Blendy zostały założone na okna w celach dwa lata temu. Konstrukcja blendy jest wykonana w taki sposób, że nie ogranicza znacznie ani dostępu światła, ani dostępu powietrza. Prawidłowa pozostaje wentylacja pomieszczeń, w których przebywają osadzeni. W celach nie ma ciepłej wody. Wszyscy osadzeni mają możliwość skorzystania z ciepłej kąpeli raz w tygodniu i taka kąpiel jest im zapewniana. W trakcie udzielania kąpeli osadzeni mają wymieniana bieliznę i odzież na czystą. W zakresie ciepłej wody wszyscy osadzeni mogą korzystać bez limitów z czajników elektrycznych i bezpośrednio w celi podgrzewać sobie wodę do mycia i przygotowania gorącego napoju.

Ustalił Sąd a quo, że kącik sanitarny w celach jest oddzielany w dwojaki sposób. Kącik ten może być wykonany w zabudowie pełnej murowanej i taki jest w celi nr 7 oddziału XII, bądź też może on być wykonany z płyty twardej do wysokości około 1,6 m a powyżej do wysokości około 2,5 m zasłonięty kotarą z tkaniny. Taki kącik z płyty i kotary jest w celi nr 3 oddziału III. Możliwa jest sytuacja, w której w celi dojdzie do pojedynczych zagrzybień. Usuwane są one wtedy przez funkcjonariuszy z działu kwatermistrzowskiego przy pomocy środków chemicznych. W zakresie udostępniania prasy osadzenia mają możliwość jej prenumerowania z funduszy własnych. Ponadto zakład udostępnia osadzonym prasę zakupioną ze środków tego zakładu. Dodatkowo osadzenia mogą korzystać z zasobów biblioteki zakładowej. Dostęp do telefonu odbywa się rotacyjnie i jest limitowany czasowo z uwagi na ilość osób chętnych do skorzystania, która kształtuje się na poziomie dwustu chętnych na oddział. W trakcie osadzenia powód miał zapewniony kontakt z rodziną. Korzystał z widzeń i rozmów telefonicznych. Korzystał też z zezwolenia na widzenia bez dozoru poza obrębem zakładu karnego, co stanowiło dla niego formę nagrody. Otrzymywał również zgody na dodatkowe i dłuższe widzenie.

Dalej ustalono, iż w oddziałach Zakładu Karnego w I. nie ma pralni ani suszarni. Na terenie tego zakładu znajduje się jedna pralnia, która jest pralnią przemysłową. W tej pralni pierze się odzież i bieliznę osadzonych, a następnie wymienia się ją w czasie kąpeli osadzonych w łaźni. Osadzeni otrzymują bieliznę wypraną i suchą. Osadzeni piorą w celi ewentualnie tylko bieliznę osobistą. W zakresie środków czystości i środków higieny osobistej są one wydawane raz w miesiącu do piątego każdego miesiąca. Część z tych środków wydawana jest osadzonym z urzędu, a druga część taka jak pasta do zębów czy krem do golenia wydawana jest na wniosek osadzonego po zgłoszeniu chęci przyjęcia tych środków. Powód nigdy nie zgłaszał chęci przyjęcia tych środków. Obligatoryjnie zakład karny wydaje osadzonemu jedną rolkę papieru, kostkę mydła, proszek w ilości 200 gram. Wśród środków czystości zakład obligatoryjnie wydaje

pastę do podłóg, czyszcik do urządzeń sanitarnych, płyn do naczyń w ilości 200 ml oraz środek do dezynfekcji wc, który jest wydawany do oddziałów, a do cel na prośbę osadzonego w ilości jednej porcji z uwagi na żrące jego działanie.

Nadto ustalono, że w zakresie oznakowania pieczywa faktycznie oznakowanie to nie zawiera daty ważności. Pieczywo w Zakładzie Karnym w I. jest dostarczane do tego zakładu codziennie około godziny 8.00 rano i wydawane jest w tym samym dniu około godziny 11.00. Codziennie wydawane jest świeże pieczywo. Jedynym przypadkiem jest dostawa pieczywa w sobotę kiedy ta dostawa obejmuje pieczywo na sobotę i niedzielę. W zakresie wyłączenia prądu pozwana jednostka zgodnie z pismem Zastępcy Dyrektora (...)nr (...) / (...) z dnia 4.01.2004 r. i pismem Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w O. nr (...) z dnia 8.03.2007 r. wprowadziła do porządku wewnętrznego obowiązek okresowego wyłączenia obwodów gniazd wtykowych na czas maksymalnie do dwóch godzin w ciągu dnia oraz podczas nocy. W rezultacie wyłączane jest zasilanie w obwodach tych gniazd w porze nocnej od godz.23.00 do 6.30 rano, a w weekendy od godz.1.00 do 6.30. W ciągu dnia wyłączenie zasilania gniazd wtykowych następuje rotacyjnie pomiędzy oddziałami w godzinach od 8.00 do 11.00 ze względu na zabezpieczenie sieci energetycznej. Wyłączeniu nie podlegają obwody oświetleniowe. Dyrektor Zakładu Karnego stosuje odstępstwa od zasad wyłączania zasilania w obwodach gniazd wtykowych np. w przypadku transmisji ważnych wydarzeń. Wtedy nie następuje wyłączenie zasilania.

Sąd stwierdził również, iż każdy z osadzonych ma zapewnioną możliwość spaceru przewidzianego przepisami kodeksu karnego wykonawczego. Powód brał udział w zajęciach profilaktyczno – edukacyjnych kierowanych do skazanych z problemem alkoholowym oraz sprawców przemocy domowej (...)Informacja –Profilaktyka. W okresie od 28 grudnia 2006 r. do 2 lipca 2007 r. powód nie wyrażał zgody na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie programowego oddziaływania. Nie zgłaszał on też kiedykolwiek by jako osoba niepaląca został niewłaściwie osadzony. Nie występował też o podjęcie jakiegokolwiek pracy. Brał natomiast udział w szkoleniu (...).

W ocenie Sądu pierwszej instancji powództwo nie było zasadne. Podkreślono, że w okresach osadzenia powoda w pozwanym zakładzie karnym, kiedy występowało wobec powoda okresowo przeludnienie, obowiązywał art.248 § 1 kodeksu karnego wykonawczego, wedle którego w szczególnie uzasadnionych wypadkach dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może umieścić osadzonych, na czas określony, w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3 m². O takim umieszczeniu należy bezzwłocznie powiadomić sędziego penitencjarnego. Przywoływany przepis obowiązywał do dnia 6 grudnia 2009 r. Sąd Rejonowy stwierdził, że Dyrektor Zakładu Karnego w I. informował sędziego penitencjarnego o takich okolicznościach w okresie 2009 r. Nie można zatem – w ocenie Sądu pierwszej instancji - twierdzić o bezprawności postępowania pozwanego w zakresie wystąpienia przeludnienia skoro w ówczesnym okresie znajdowało ono faktyczne (przeciążenie jednostki liczbą osadzonych) i prawne (treść cyt. art.248 § 1 kkw) usprawiedliwienie. Dodatkowo wskazano, że pobyty powoda w przeludnionej celi były krótkotrwałe, na co trafnie zwraca uwagę pozwany i nie nosiły cech szczególnej dolegliwości.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji nie były zasadne twierdzenia powoda w zakresie złych warunków bytowych, w tym braku należytego oświetlenia cel, braku odpowiedniej wentylacji, braku dostępu do ciepłej wody, nienależytego oddzielenia kąpielarni sanitarnego, ograniczonego dostępu do prasy, zniszczonych cel, braku warunków do otrzymania higieny osobistej, a także bezpodstawnego ograniczania rozmów telefonicznych. Przeczą temu bowiem nie tylko twierdzenia strony pozwanej, ale też i zeznania świadka K. S.. Świadek ten szeroko przedstawił okoliczności dotyczące warunków pobytu osadzonych w Zakładzie Karnym w I.. Odmiennie twierdzenia powoda są gołosłowne. Zauważono, że powód wezwany do osobistego stawienia na termin rozprawy w dniu 13.03.2013 r. nie stawił się. Tym samym uniemożliwił potwierdzenie chociażby własnymi zeznaniami twierdzeń przez siebie podnoszonych. Sąd pierwszej instancji podzielił stanowisko pozwanego, że określone okoliczności przytaczane przez powoda są prawdziwe, ale podejmowane są w granicach prawa. Odnosząc się do kwestii wyłączania napięcia elektrycznego wskazano, że w realiach niniejszej sprawy wyłączenie prądu następowało zgodnie z poleceniem Zastępcy Dyrektora(...) Więziennej zawartym w piśmie z dnia 4.01.2004 r. oraz Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w O. zawartym w piśmie z dnia 8.03.2007 r. Podkreślono, że zgodnie z art.73 § 2 k.k.w. dyrektor ustala porządek wewnętrzny zakładu karnego. Szczegółowe kwestie dotyczące porządku wewnętrznego zakładu karnego określa § 14 i § 15 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno- porządkowego wykonywania

kary pozbawienia wolności (Dz.U. 03 Nr 152, poz. 1493). W kontekście przepisów tego rozporządzenia kwestia wyłączania zasilania w celach może znaleźć swoje odzwierciedlenie w treści porządku wewnętrznego zakładu karnego. Sąd pierwszej instancji stwierdził więc, że kwestia wyłączania zasilania w określonych porach w celach zakładu karnego mieści się w ramach działalności takiej jednostki organizacyjnej. W Zakładzie Karnym w I. w okresie osadzenia powoda doszło do wyłączania prądu w określonych godzinach pory nocnej i dziennej, jednakże w ocenie Sądu pierwszej instancji nie istnieją jakiegokolwiek przesłanki do tego, aby uznać takie wyłączanie zasilania za niezgodne z prawem. Nie istnieje przepis, który by tego zabraniał. Nie można zatem przyjąć, aby działanie pozwanego było w tym zakresie bezprawne.

Podkreślił również Sąd I instancji, że sposób oddzielenia kącika sanitarnego od reszty celi za pomocą płyty pilśniowej i kotary występował w wielu celach Zakładu Karnego w I.. Oczywistym jest, że taki sposób oddzielenia kącika rodzi pewne niedogodności. Niewątpliwie rozwiązania w kwestii usytuowania poszczególnych sprzętów jak i urządzeń sanitarnych w celach siłą rzeczy muszą się łączyć z pewnymi niedogodnościami osadzonych w porównaniu do warunków, które na tym polu występują poza zakładami karnymi. Wskazano, że osadzeni, co potwierdzają zeznania świadka K. S. otrzymywali zarówno środki do utrzymania czystości w celi jak i środki higieny osobistej. Możliwe było dodatkowe pozyskanie takich środków na wniosek osadzonego, z czego powód nie korzystał. Osadzeni w Zakładzie Karnym w I. otrzymują środki higieny osobistej zgodnie z treścią rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych.

Sąd Rejonowy wyjaśnił dalej, że zgodnie z § 30 ust.3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno- porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. 2003 Nr 152, poz. 1493) skazany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpeli. Skazany zatrudniony przy pracach brudzących korzysta odpowiednio z częstszych kąpeli. Obowiązek wynikający z przywoływanego przepisu § 30 ust.3 cyt. rozporządzenia jest przez pozwanego realizowany. Odmiennie twierdzenia powoda w tym zakresie ostać się nie mogą zwłaszcza, że są gołosłowne. Nie może przy tym powód wywodzić zasadnie o bezprawności postępowania pozwanego także w zakresie dostępu do ciepłej wody. Stwierdzono też, że powód nie udowodnił jakoby pozwany naruszał jego prawa osadzonego w zakresie przeprowadzanych rozmów telefonicznych. Nie ulega wątpliwości, że osadzeni mieli zachowaną możliwość korzystania z aparatu telefonicznego, bo potwierdzają to zeznania świadka K. S.. Limitowanie tych rozmów wymaga grafik tych rozmów wynikający z liczby osadzonych. Brak pełnego oznakowania wydawanego osadzonym pieczywa znajduje swoje uzasadnienie w treści rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 lipca 2007 r. w sprawie znakowania środków spożywczych (Dz.U. 2007 Nr 137, poz.966 ze zm.). Powód podnosił, że korzysta w ograniczonym zakresie ze spaceru, bo tylko przez jedną godzinę w ciągu dnia. Zapewnienie powodowi godzinnego spaceru ma swoje oparcie w treści przepisu art. 112 § 1 k.k.w. Na pozwanym nie ciąży prawny obowiązek zapewnienia powodowi spaceru w większym rozmiarze.

W zakresie umieszczenia powoda w celi z osobami palącymi wskazano, że roszczenie z tego tytułu uległo przedawnieniu. Obejmowało ono bowiem okres – jak to wynika z treści pozwu –od 4 kwietnia 2006 r. do 11.04.2006 r. oraz od 6 kwietnia 2009 r. do 7 kwietnia 2009r. Zgłoszone zaś przez powoda w tym postępowaniu roszczenia uległy przedawnieniu za okres do 6 września 2009 r., a więc na trzy lata przed wytoczeniem powództwa.

Odnosnie braku zatrudnienia powoda zauważono, że nie było z jego strony –jak tego dowodzą zeznania świadka T. Z.- jakiegokolwiek pisemnej prośby o podjęcie pracy. Pozwany przy tym nie ma realnej możliwości zapewnienia pracy każdemu z osadzonych. Odnosnie twierdzeń powoda o braku probacji to – w ocenie Sądu pierwszej instancji - ich zaprzeczeniem jest warunkowe przedterminowe zwolnienie powoda, jakie zostało mu udzielone na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w E. z dnia 14.06.2011r.

Sąd Rejonowy zważył, że wedle stanowiska judykatury w sprawie o naruszenie dóbr osobistych skazanego sąd nie może oceniać, czy dyrektor zakładu karnego, odmawiając skazanemu przysługujących mu uprawnień, działał w sposób bezprawny (vide: wyrok SN z 22.02.2012 r., IV CSK 276/11, OSNC 2012/9/107). Jak się bowiem przyjmuje sąd cywilny w sprawie o naruszenie dóbr osobistych nie może oceniać, czy dyrektor zakładu karnego, odmawiając przyznania skazanemu określonego w przepisach kodeksu karnego wykonawczego uprawnienia, działał zgodnie z prawem. Do

oceny tej uprawniony jest sędzia albo sąd penitencjarny w razie odwołania się skazanego od decyzji dyrektora lub podjęcia działania z urzędu. Wskazano, że powód nie przedłożył w tej sprawie ani jednej decyzji sędziego tudzież sądu penitencjarnego, w której stwierdzono by zasadność jakiegokolwiek jego skargi w jakimkolwiek zakresie.

Sąd pominął wniosek dowodowy powoda o przesłuchanie go w charakterze strony, albowiem powód prawidłowo wezwany na termin rozprawy w dniu 13.03.2013 r. i pouczony o skutkach niestawiennictwa nie stawił się i nie usprawiedliwił swojej nieobecności. Sąd pierwszej instancji pominął także wnioski dowodowe powoda o zobowiązanie pozwanego do imiennego wskazania osób z którymi powód przebywał i przesłuchanie tych osób w charakterze świadków. W ocenie Sądu trafnie pozwany wywodzi, że takie żądanie strony powodowej obliczone jest na przerzucenie ciężaru dowodu na stronę pozwaną. Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Powód winien dla dochodzenia swoich roszczeń wiedzieć jakie osoby chce przesłuchać w charakterze świadków, a nie oczekiwać, że listę tych osób przedłoży mu pozwany. Dlatego też w ocenie Sądu Rejonowego okoliczności przedstawione przez powoda nie stanowią wystarczającej podstawy do uwzględnienia żądania pozwu. Stąd też zostało ono oddalone.

Odnosząc się do zarzutu przedawnienia roszczenia podniesionego przez pozwanego wskazano, iż powód wytoczył powództwo w dniu 6.09.2012 r. Uwzględnienie tej daty zdarzenia prowadzi do przyjęcia, iż roszczenie powoda uległo przedawnieniu za okres do 6 września 2009 r. Zgodnie bowiem z art.442⁽⁽¹⁾⁾§ 1 zdanie pierwsze kc roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. W tym kontekście skuteczne podniesienie zarzutu przedawnienia roszczenia musi prowadzić do oddalenia powództwa w zakresie roszczeń mieszczących się w przedziale dat do 6 września 2009 r. Ponadto Sąd Rejonowy na podstawie art.29 ust.1 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z § 11 pkt 25 i § 2 ust.3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez S. P. kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zasądził od S. P. – Sądu Rejonowego w I. na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. J. G. kwotę 120 zł, podwyższoną o kwotę podatku VAT, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu. O kosztach procesu wyroku orzeczono na podstawie art.102 k.p.c.

W apelacji powód J. S. zaskarżył wskazany wyżej wyrok w części, tj. co do punktu pierwszego. Orzeczeniu temu zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- art. 233 § 1 k.p.c., polegające na dowolnym przyjęciu przez Sąd, które nie zostało poparte dogłębnym zbadaniem wszystkich okoliczności sprawy, że niezasadne są twierdzenia powoda, iż nie doznał on krzywdy i nie zostały naruszone jego dobra osobiste podczas pobytu w Zakładzie Karnym w I.,

- art. 328 § 2 k.p.c., polegające na niewłaściwym wyjaśnieniu podstawy prawnej wyroku i nieprzytoczeniu przepisów prawa, na których opiera się roszczenie powoda,

2. nierozpoznanie istoty sprawy poprzez oddalenie wniosków dowodowych powoda zmierzających do wykazania naruszenia jego dóbr osobistych oraz doznania krzywdy w czasie pobytu w Zakładzie Karnym w I., co skutkowało oddaleniem powództwa w całości,

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie: art. 417 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. w zw. art. 448 k.c. poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie, iż w sprawie niniejszej nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, oraz że nie doznał on krzywdy podczas pobytu w Zakładzie Karnym w I., co w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa.

Wskazując na powyższe zarzuty powód J. S. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie

powództwa w całości, przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu za postępowanie apelacyjne, które nie zostały opłacone w całości ani w części.

Motywuując swe stanowisko skarżący wskazał, że podejmował inicjatywę w celu wyjaśnienia sprawy, złożył bowiem wniosek dowodowy o przesłuchanie go w charakterze strony oraz o zobowiązanie pozwanego do imiennego wskazania osób, z którymi przebywał w Zakładzie Karnym w I. i przesłuchanie tych osób w charakterze świadków. Wnioski dowodowe zostały jednak przez Sąd pierwszej instancji pominięte, podczas gdy zmierzały one do wykazania naruszenia jego dóbr osobistych. W ocenie skarżącego Sąd pierwszej instancji w istocie nie zbadał kwestii naruszenia jego dóbr osobistych. Nie odniósł się w do kwestii zarzutu naruszenia przez pozwanego art. 417 k.c. w zw. z 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Brak wskazania podstawy prawnej dochodzonego przez stronę powodową roszczenia, jak również nie wyjaśnienie motywów, którymi kierował się Sąd pierwszej instancji, wydając przedmiotowe orzeczenie, nie odpowiada, w ocenie skarżącego, wymaganom art. 328 § 2 k.p.c. Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., powód podkreślił, że Sąd Rejonowy w sposób dowolny, nieoparty dogłębnym wyjaśnieniem stanu faktycznego sprawy uznał, iż jego dobra osobiste nie zostały naruszone, oraz że nie doznał on żadnej krzywdy. Tymczasem bezspornym w sprawie jest to, że w okresie pobytu w Zakładzie Karnym w I. przebywał on w przeludnionej celi, a tym samym jego dobra osobiste doznały uszczerbku. Samo wskazanie przez ten Sąd, że był to okres znikomy dla całkowitego osadzenia powoda w pozwanej jednostce, nie jest –jego zdaniem - wystarczające.

W odpowiedzi pozwany S. P. – Zakład Karny w I. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda kosztów procesu za drugą instancję.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie. Wbrew stawianym zarzutom Sąd pierwszej instancji nie dopuścił się naruszenia wskazywanych przepisów prawa materialnego i procesowego. Dokonane przez Sąd a quo ustalenia faktyczne i wyprowadzone na ich podstawie wnioski są trafne, wobec czego należało przyjąć je za własne bez potrzeby procesowej ponownego ich przedstawiania w niniejszym uzasadnieniu. Odnieść natomiast należało się jedynie do tych ustaleń i ocen, które zostały zakwestionowane w apelacji.

W procesie cywilnym obowiązuje zasada kontradiktoryjności, w związku z czym dla wykazania zasadności swojego stanowiska strony muszą zgłaszać wnioski dowodowe na jego poparcie. W tej sprawie, powód nie zaoferował materiału dowodowego, który świadczyłby o naruszeniu przez pozwanego jego dóbr osobistych. W piśmie procesowym z dnia 31 października 2012 r. pełnomocnik powoda rzeczywiście wniósł o zobowiązanie pozwanego do imiennego wskazania osób, z którymi powód przebywał w jednej celi w okresie od dnia 6 kwietnia 2006 r. do 6 września 2009 r. Na rozprawie z dnia 13 marca 2013 r. Sąd Rejonowy wniosek ten jednak pominął, uznając, że obowiązek wskazania tych osób ciążył na powodzie. Nawet jeżeli uznać, że decyzja Sądu pierwszej instancji naruszałaby przepisy procedury cywilnej, to jak wynika z protokołu tej rozprawy, powód, reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, nie zwrócił uwagi Sądu na to uchybienie w formie zastrzeżenia przewidzianego w art. 162 k.p.c. Nie zgłoszenie zastrzeżenia do protokołu rozprawy uniemożliwia skuteczne powoływanie się w apelacji na zarzuty związane z uchybieniem przepisom postępowania (por. wyrok SN z 27 października 2005 r., III CZP 55/05, OSNC 2006/9/144, uchwała 7 sędziów SN z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55)

W tym stanie wskazać trzeba, że Sąd Okręgowy, na podstawie art. 381 k.p.c., oddalił złożony w toku postępowania apelacyjnego wniosek powoda o przesłuchanie świadków A. S. i P. W., uznając go za spóźniony. Powód był z tymi osobami osadzony w zakładzie karnym, znał ich dane personalne i mógł domagać się przeprowadzenia tego dowodu już przed Sądem pierwszej instancji. Z twierdzeń powoda wynika, że zamierzał zgłosić wniosek o przesłuchanie tych osób w charakterze świadków na rozprawie z dnia 13 marca 2013 r. Na rozprawę jednak spóźnił się, przy czym pełnomocnik nie poinformował Sądu o trudnościach powoda z dotarciem na wyznaczoną godzinę, pomimo iż ten mu je zgłaszał. Nawet jeżeli przyjąć, że komunikacja pomiędzy powodem a jego pełnomocnikiem zawiodła, to okoliczność ta nie mogła usprawiedliwiać spóźnienia w zgłoszeniu wniosków dowodowych. Wobec tego trafne było stanowisko odnośnie oddalenia tego wniosku dowodowego przez Sąd I instancji i to nie tylko z powodu tego, że powód znał dane

personalne świadków, o przesłuchanie których wnosił w piśmie z dnia 14 marca 2013r., a które wpłynęło do sądu już po wydaniu wyroku – wobec czego wnioski o zobowiązanie pozwanego do podania danych personalnych świadków był niezasadny – ale również dlatego, że we wniosku z dnia 31 października 2012r. chodziło o świadków, z którymi powód przebywał w okresie od 6 kwietnia 2006r. do 6 września 2009r., a jak trafnie wyjaśniono okres ten był nieistotny dla żądania pozwu, gdyż roszczenie za ten okres uległo przedawnieniu. Oczywiście jest to zastrzeżenie dodatkowe, gdyż wobec niezgłoszenia przez pełnomocnika powoda zastrzeżenia do protokołu rozprawy w trybie art. 162 k.p.c. utracił on możliwość podnoszenia tego zarzutu w apelacji.

Sąd pierwszej instancji, ustalając czy doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, oparł się na zeznaniach świadków K. S., J. K., T. Z., którzy zostali zawnioskowani przez stronę pozwaną. Relacje tych osób były logiczne i spójne, zatem brak było podstaw, aby kwestionować ich wiarygodność, tym bardziej, że powód – poza gołosłownymi twierdzeniami- nie przedstawił żadnych dowodów na poparcie swojego stanowiska. Dodać należy, że zeznania świadków podlegały ocenie Sądu pierwszej instancji według ogólnych reguł dowodowych i w tym zakresie nie dopuszczono się przekroczenia zasad swobodnej oceny dowodów zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Z zeznań tych wynikało, że niezasadne są twierdzenia powoda odnośnie złych warunków bytowych, w tym braku należytego oświetlenia w celach, braku odpowiedniej wentylacji, braku dostępu do ciepłej wody, nienależytego oddzielenia kąpielni sanitarnego, ograniczonego dostępu do prasy, zniszczonych cel, braku warunków do utrzymywania higieny osobistej, a także bezpodstawnego ograniczania rozmów telefonicznych.

Trafnie Sąd pierwszej instancji wskazał, że kwestie związane z okresowym wyłączaniem napięcia elektrycznego, udostępnianiem środków higieny, korzystaniem z ciepłej kąpielni, korzystaniem ze spaceru są regulowane w odpowiednich przepisach kodeksu karnego wykonawczego oraz w przepisach wykonawczych, a w szczególności w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. 2003, nr 152, poz. 1493). Analiza materiału dowodowego pozwala stwierdzić, że powód nie dopuścił się zachowań sprzecznych z normami zawartymi w tych aktach. Nawet jeżeli uznać, że warunki, jakie gwarantują osadzonym te normy, nie przypominają warunków dostępnych na wolności, to i tak nie stanowi to naruszenia dóbr osobistych osadzonych. W ocenie Sądu Okręgowego pozbawienie wolności w zakładzie stanowi dolegliwość dla osoby skazanej. Osoba osadzona musi się liczyć z ograniczeniami i dolegliwościami związanym z wykonywaniem wobec niej kary pozbawienia wolności.

Wbrew twierdzeniom skarżącego, skuteczny okazał się zarzut przedawnienia roszczeń wywodzonych przez niego z pobytu w Zakładzie Karnym do dnia 7 września 2009 r. Zgodnie bowiem z przepisem art. 442¹ k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 października 2011 r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt IV CSK 46/11 (LEX 1084557) dla uznania, że rozpoczął się bieg trzyletniego przedawnienia konieczne jest, żeby poszkodowany dowiedział się zarówno o szkodzie, jak i osobie obowiązanej do jej naprawienia, zaś elementy te muszą być spełnione łącznie. W niniejszej sprawie niewątpliwie jest, że powód wiedział o szkodzie i podmiocie obowiązanej do jej naprawienia już w chwili odbywania kary pozbawienia wolności. Wobec tego Sąd pierwszej instancji słusznie uznał, że roszczenia powoda związane ze zdarzeniami, które miały miejsce 3 lata przed wytoczeniem powództwa w przedmiotowej sprawie, czyli przed dniem 6 września 2009 r., uległy przedawnieniu. Podkreślić trzeba, że bez znaczenia przy ocenie zarzutu przedawnienia jest przekonanie powoda, że nie można puścić w niepamięć okoliczności, stanowiących podstawę faktyczną jego powództwa, nie ma też znaczenia jego przeświadczenie, że termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju winien wynosić 10 lat. Sąd opiera się na obowiązującym prawie materialnym, które stanowi o możliwości podniesienia zarzutu przedawnienia roszczeń majątkowych, określając termin ich przedawnienia. Ze względu na upływ terminu przedawnienia wskazanego w art. 442¹ § 1 k.c. Sąd Rejonowy nie miał obowiązku badać zasadności dochodzonego roszczenia za okres przed dniem 6 września 2009 r. Nie miał więc obowiązku badać okoliczności dotyczących przebywania powoda z osobami palącymi (bo odnosiły się one do okresu tylko sprzed tej daty), ani też przebywania powoda przed tą datą w celach preluźnionych.

Dalej wskazać trzeba, że w okresie nieobjętym przedawnieniem powód również przebywał w celi przeludnionej, jednakże - jak słusznie zauważył Sąd pierwszej instancji - był to okres krótki (od 25 września 2009 r. do 2 października 2009 r.) , a przekroczenie norm dotyczących przeludnienia było niewielkie (na jednego skazanego przypadła powierzchnia – 2,85 m²). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przebywanie w celi mniejszej niż minimum wyznaczone ustawowo może stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia dóbr osobistych osadzonego. Nie oznacza to jednak, że zawsze, bezwzględnie i automatycznie należy kwalifikować je jako naruszenie tych dóbr, bo uwzględnione być mogą w konkretnej sprawie także inne istotne okoliczności faktyczne, jak chociażby czas przebywania w tych niewłaściwych warunkach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2011 r., Lex nr 1102655). Z przedstawionych względów zarzut naruszenia art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. nie mógł się ostać. Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił, że nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda – w postaci godności, czy prawa do prywatności - w tej sprawie, a w każdym razie nie przedstawiono żadnego materiału dowodowego, który takie okoliczności by potwierdzał.

Nietrafny okazał się również zarzut naruszenia prawa procesowego, tj. art. 328 § 2 k.p.c. Naruszenie przepisu określającego wymagania, jakim winno odpowiadać uzasadnienie wyroku sądu (art. 328 § 2 k.p.c.), może być ocenione jako mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy w sytuacjach tylko wyjątkowych, do których zaliczyć można takie, w których braki w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej są tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24 stycznia 2013 r., Lex nr 1267341). Sytuacja taka w sprawie nie zachodzi, gdyż treść uzasadnienia pozwala na odczytanie sfery motywacyjnej orzeczenia i poddanie go kontroli instancyjnej.

Z przedstawionych przyczyn Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., apelację powoda oddalił. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu orzeczono na podstawie art.29 ust.1 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z §§ 11 pkt 25 i 13 ust. 1 pkt 1 oraz § 2 ust.3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez S. P. kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 02 Nr 163, poz.1348 ze zm.).